

KRAJCSOVICS ÉVA KÉPEIRŐL

*„A táj, amiben helyünket keressük,
mozdulatlan, nem ez a háttér,
nem ez a háttér kellett volna, hallom,
pedig nem zajlik semmi sem másként,
mint ahogyan vártuk,
csak éppen minden egy kicsit
hangosabb a kelleténél,
az ablaktáblák reszketése,
a falak fogcsikorgatása,
a tetőcserepek türelmes moccanásai,
és a félelem, hogy itt mi már szóhoz sem jutunk.”*
(Krusovszky Dénes)

Lexikonból: „Az autodidakta görög eredetű szó (szó szerint: ‘magát tanító’), jelentése: olyan ember, aki iskola nélkül, a saját erejéből sajátít el bizonyos ismereteket. Az autodidakta rendszerint az átlagnál nagyobb önmotivációs és önképző (akarat)erővel bír.

Találomra híres autodidakták: Csontváry, Tihanyi Lajos, Kassák Lajos, Mándy Iván, Le Corbusier, Mies van der Rohe, Van Gogh, Goethe, John Cage, Tadao Ando, Schönberg...” És most ünnepélyesen ebbe a sorba illesztjük be Krajcsovics Éva nevét.

Mit is takar esetünkben ez a meghatározás? Krajcsovics Éva soha nem járt a „profiképző” Képzőművészeti Főiskolára, (újabban egyetemre): a Dekoratór és Kirakatrendező Iskola elvégzése után a Vasutas Képzőművészeti Körben igyekezett elsajátítani a festészet alapszabályait, ebben Kling György segítette hosszú éveken keresztül.

Egyszer érdemes lenne elgondolkodni, miből maradt ki Krajcsovics Éva és számtalan jeles kollégája, akik a közmegegyezés szerint a jóval nehezebb úton jutottak el a professzionalitáshoz, ahol már egyenrangú partnerei azoknak a kollégáknak, akiknek már huszonéves korukban azt írták be a

108 személyazonossági igazolványukba, hogy festőművész, a Művészeti Alap tagja.

Kimaradtak a rendszeres korrektúrákból, az évenkénti osztályzással súlyosbított megmérettetésből?

Nem gondolnám, hogy ezek a segítségek és megpróbáltatások alakítják elsősorban egy leendő művész személyiségét; ha szerencséje volt, így is talált egy mestert, aki tanácsaival legalább annyit segíthetett túlélni az első évek, mondhatnánk az első évtized megannyi megtorpanását, aki nyújthatott vigaszt a kétségbeesések idején.

A legfontosabb talán, amiből az autodidakták kimaradnak, aminek hiányától dolguk valóban sokkal nehezebb: az a közösség. Hogy éveken keresztül a nap ébrentöltött óráinak legnagyobb részét olyanokkal töltötték, akik pontosan abban a cipőben jártak, mint ők.

Hogy átnézve a műteremben a szomszéd állványra láthatták, hogy a többiek ugyanolyan vagy hasonló marhaságokkal próbálkoznak, hogy végre valahogy megkülönböztessék a jótanuló tanulmányától a KÉP-et.

Hogy a többiek ugyanolyan zavaros tekintettel próbálják megtalálni azt a hangot, amit majd sajátjuknak gondolnak...

Krajcsovics Éva magányosan járta végig ezt az utat, és ma már bátran kijelenthetem: győzött. Mert (minden bizonnyal sok-sok áldozat árán) megőrzött valamit a magányosok kérlelhetetlen keménységéből, a százszor újrakezdés természetességéből.

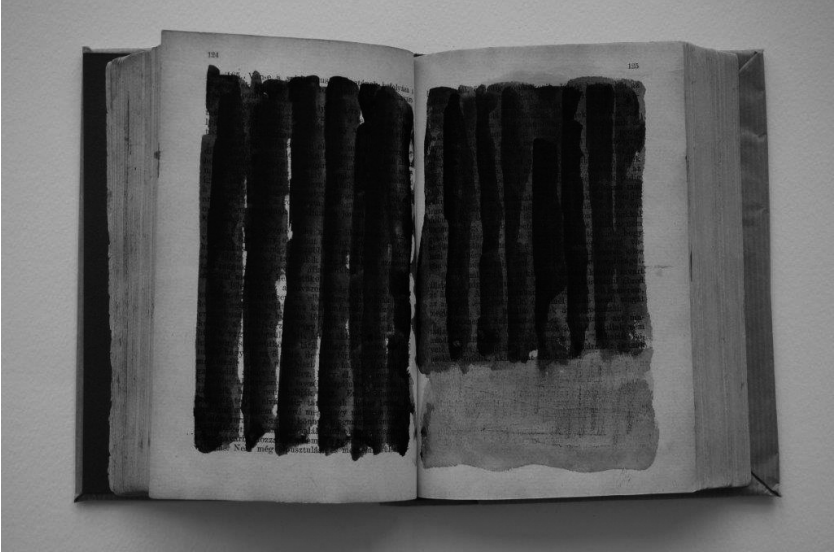
Megkockáztatnám, ha nem értik félre, megőrzött valami anarchikus amatőrséget is a legnehezebb évekből: nem rendelkezett ugyanis a korán profivá lett festők rutinjával, akik idejekorán belátták, vagy belátni vélték, hogy – mondjuk – „észak-keletnek” nem érdemes indulni, hiszen arra már annyian pórul jártak.

Krajcsovics mindmáig megőrizte tekintete tisztaságát és naívságát, számára a világ, bármerre tekint, egy terra incognita, a szomszédos spájzban, az asztalon felejtett könyvek között, vagy édesanyja immár szakrálissá vált otthonkaja tövében is halálos kalandok várhatnak rá.

Tisztázzuk, Krajcsovics nem hősiességből választotta a nehezebb utat, nem volt más lehetősége. Olyan szegénységből kapaszkodott ki, ahol fel sem mérülhetett az 5-6 „léha diákév” lehetősége: dolgozni kellett menni, és a munka mellett maradt szabadidejében áldozhatta idejét és maradék energiáját a festészetre.

110

Könnyű és romantikus dolog ezt a mondatot leírni, de belegondolni már sokkal nehezebb.

Mi volt az az elszánás, az a csökönység, ami segített neki, hogy soha ne adja fel?

Ő aztán idejekorán megszerezte azt a tapasztalatot, amit 111 előbb-utóbb persze minden alkotó ember megtanul, hogy nem sokra megy a tapasztalattal; hogy minden egyes új munkánál mindent előlről kell kezdeni... Hogy mindig a nulláról indulunk.

Persze technikailag tanult sok mindent, tudta, hogy – mondjuk – az olajfestésnél egy még nedves vastag festékrétegre tilos lazúrral ráfesteni, mert az a kép húsz év múlva is ragadni fog, vagy megtanulta, hogy a vízfestésnél a papírral nem szabad spórolni: a jóminőségű mérített papír ezerszer több szabadságot biztosít a változtatásra...

De (nagy szavak!) a halálos utat, ahol valami csoda folytán a sok kenegetésből egyszer csak képpé formálódik a dolog, nos ezt nem lehet elkerülni. Itt nem segít a rutin, csak a magával szembeni kéréletlen szigorúság.

Krajcsovics rendíthetetlen meggyőződéssel, konokul építgette képeit, lépésről lépésre teremtette meg saját hangját, s íme, itt lát-hatják az eredményt.

Festészete nem tartozik a könnyen emészthető, gyors sikert hozó, széles közönség által fogyasztható fajtához! Rendkívül finom, bensőséges, elmélyült festészet az övé. Az oly sokat emlegetett minimum, a legkevesebb eszközzel jutni legközelebb a megfogalmazhatatlan lényeghez, ez jellemzi minden munkáját. Aki veszi magának a fáradságot, és hajlandó elfelejteni mindent, ami befolyásolhatná a képpel való azonosulásban, aki képes „visszafelé” megtenni azt az utat, amit a művész bejárt, az nagyon jól jár.

Bizonyosságot talál a bizonytalanságban, vigaszt a vigasztalanságban. Talán egy villanásra meghallja azt a tiszta hangot, amit mindig is keresett, amit keresünk...

Tolnai Ottó ezt írta a nemrég: „Ülök a székemen, s akárha még mindig ama szekrény felől, nézek egy képet, s olykor noteszembe firkantok ezt-azt. Otthon megnézem, mit is jegyeztem fel. Ilyeneket: Valami kis viola felület dereng át, hogy ugyanakkor már vissza is húzódjon, hogy egy új szürke (új, pozitív szürke) tér görbüljön rá. Nem értem. Csak azt, hogy valami történik, hasonlóan, mint ahogyan Isten mozgatja hol párás, hol ragyogó, hol finom dörzspapírszerű kulisszáit a természetben...”

Kedves barátaim, itt és most alázattal emelem képzeletbeli kalapom Krajcsovics Éva szakmai kvalitása és emberi minősége előtt egyaránt.

A kiállítást megnyitom. (Budapest Galéria, 2015. augusztus 5.)

Folyóiratunk a
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM
anyagi támogatásával jelenik meg. Terjeszti a Budapesti,
a Nemzeti és a Vidéki HIRKER RT.
és alternatív terjesztők

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Szerkesztők

JÁSZ ATTILA – Csendes Toll (főszerkesztő, kiadóvezető)
PAPP MÁTÉ (költészet rovat: mahbija@gmail.com, Zene online rovat)
REICHERT GÁBOR (kritika rovat: reichertgabor87@gmail.com)
SZÉNÁSI ZOLTÁN (főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő)
SZŰCS BALÁZS PÉTER (próza rovat: szbalaazs@freemail.hu , Füstjelek online rovat)

Lapterv és műszaki szerkesztés
SELLYEI TAMÁS OTTÓ

Munkatársak

ACSAI ROLAND (Indiáner-gyermekirodalmi rovat)
BUCSI-KOVÁCS ANIKÓ
MURÁNYI SÁNDOR OLIVÉR
TURI MÁRTON
POGRÁNYI PÉTER

Tiszteletbeli munkatársak

BUJI FERENC
CSEKE ÁKOS
MONOSTORI IMRE
MUZSNAY ÁKOS
VASADI PETER

ÚJ FORRÁS

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT
ALAPÍTÓ A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
JÓZSEF ATTILA MEGYEI KÖNYVTÁRA

Megjelenik évente tízszer

Alapítva ezerkilencszázhatvankilencben
Alapító főszerkesztő: PAYER ISTVÁN

Szerkesztőség: 2890 Tata, Székely B. u. 2/A Telefon: 20/3353 626

E-mail: jasz.attila@ujforras.hu. Interneten olvasható: www.ujforras.hu

Előfizethető az Új Forrás szerkesztőségi címén. Előfizetési díj egy évre 5000 Ft.

ISSN 0133-5332

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár. A kiadásért felel: Új Forrás Kiadó Nonprofit Kft.
Készült a Sollers Kft. nyomdájában Tatán.